

Predmet C-352/23 [Changu]¹**Sažetak zahtjeva za prethodnu odluku sastavljen na temelju članka 98.
stavka 1. Poslovnika Suda****Datum podnošenja:**

7. lipnja 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Administrativen sad Sofia-grad (Bugarska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

29. svibnja 2023.

Tužitelj iz glavnog postupka:

LF

Tuženik iz glavnog postupka:

Zamestnik-predsedatel na Daržavna agencija za bežancite

Predmet glavnog postupka

Glavni postupak pokrenut je na temelju tužbe državljanina treće zemlje protiv odluke kojom je odbijen njegov zahtjev za međunarodnu zaštitu te mu nisu priznati status izbjeglice i humanitarni status (supsidijarna zaštita).

Predmet i pravna osnova zahtjeva za prethodnu odluku

Zahtjev za prethodnu odluku upućuje se na temelju članka 267. drugog stavka UFEU-a, a odnosi se na tumačenje uvodne izjave 15. te članka 2. točke (h) i članka 3. Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite (u daljnjem tekstu: Direktiva 2011/95), tumačenje uvodne izjave 12. i članka 14. stavka 2. Direktive 2008/115/EZ Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljanina trećih zemalja s nezakonitim boravkom (u daljnjem tekstu: Direktiva

¹ Naziv ovog predmeta je izmišljen i ne odgovara stvarnom imenu nijedne stranke u postupku.

2008/115) te tumačenje članka 1., 4. i 7. Povelje Europske unije o temeljnim pravima (u daljnjem tekstu: Povelja). U zahtjevu za prethodnu odluku postavlja se pitanje o tome jesu li u skladu s navedenim odredbama bugarski propisi kojima se predviđa mogućnost da se strancu ne odobri humanitarni status (koji u bugarskom pravu odgovara supsidijarnoj zaštiti u smislu Direktive 2011/95) kada je moguće da će biti izložen stvarnoj opasnosti od trpljenja ozbiljne nepravde, nego kada postoje „drugi humanitarni razlozi”. Sud koji je uputio zahtjev osobito pita predstavlja li dugotrajan boravak stranca u Bugarskoj koji traje otprilike 27 godina „humanitarni razlog” koji opravdava odobravanje humanitarnog statusa (supsidijarne zaštite) ako se uzme u obzir da je njegov boravak nezakonit, da mu nisu izdane osobne isprave te da veći dio boravka nije imao dovoljno sredstava za zadovoljavanje najosnovnijih potreba, kao što su one prehrane, higijene i smještaja. U tom se pogledu također postavlja pitanje protivi li se navedenim odredbama Povelje nedjelovanje nacionalnih tijela, koja tijekom tog dugog razdoblja nisu uredila status stranca na državnom području Bugarske u skladu s važećim nacionalnim pravom.

Prethodna pitanja

1. Treba li uvodnu izjavu 15., članak 2. točku (h) i članak 3. Direktive 2011/95/EU Europskog parlamenta i Vijeća od 13. prosinca 2011. o standardima za kvalifikaciju državljanina trećih zemalja ili osoba bez državljanstva za ostvarivanje međunarodne zaštite, za jedinstveni status izbjeglica ili osoba koje ispunjavaju uvjete za supsidijarnu zaštitu te sadržaj odobrene zaštite tumačiti na način da se njima državi članici dopušta da uvede nacionalne propise za odobravanje međunarodne zaštite zbog osobnih ili humanitarnih razloga koja u skladu s uvodnom izjavom 15. i člankom 2. točkom (h) Direktive 2011/95 (druga vrsta zaštite) ni na koji način nije povezana s logikom i duhom Direktive 2011/95 ili mogućnost odobravanja zaštite zbog „humanitarnih razloga” predviđena nacionalnim pravom treba i u takvom slučaju, u skladu s člankom 3. Direktive 2011/95, odgovarati standardima međunarodne zaštite?

2. Ima li država članica zbog uvodne izjave 12. i članka 14. stavka 2. Direktive 2008/115 Europskog parlamenta i Vijeća od 16. prosinca 2008. o zajedničkim standardima i postupcima država članica za vraćanje državljanina trećih zemalja s nezakonitim boravkom, u vezi s člancima 1. i 4. Povelje, imperativnu obvezu državljanima trećih zemalja izdati pisanu potvrdu o tome da je njihov boravak nezakonit, ali se još ne mogu vratiti?

3. Je li u nacionalnom pravnom okviru, čija je jedina odredba o uređenju statusa državljanina treće zemlje zbog „humanitarnih razloga” sadržana u članku 9. stavku 8. Zakona za utočište i bežancite (Zakon o azilu i izbjeglicama) (u daljnjem tekstu: ZUB), tumačenje te nacionalne odredbe koja ni na koji način nije povezana s prirodom i ciljevima Direktive 2011/95 u skladu s uvodnom izjavom 15. te člankom 2. točkom (h) i člankom 3. Direktive 2011/95?

4. Zahtijeva li se člancima 1., 4. i 7. Povelje u svrhu primjene Direktive 2011/95 da se ispita predstavlja li dugotrajan boravak državljanina treće zemlje čiji status nije uređen u državi članici samostalan razlog za odobravanje međunarodne zaštite ako „prevladavaju humanitarni razlozi”?

5. Dopušta li se pozitivnom obvezom države članice da osigura poštovanje članka 1. i 4. Povelje široko tumačenje nacionalne mjere iz članka 9. stavka 8. ZUB-a kojom se prekoračuju logika i standardi međunarodne zaštite u skladu s Direktivom 2011/95 te zahtijeva li se njome tumačenje koje se odnosi isključivo na poštovanje apsolutnih temeljnih prava iz članka 1. i 4. Povelje?

6. Može li neodobravanje zaštite u skladu s člankom 9. stavkom 8. ZUB-a državljaninu treće zemlje u tužiteljevu položaju dovesti do toga da država članica ne ispunjava svoje obveze iz članka 1., 4. i 7. Povelje?

Međunarodni propisi

Konvencija o statusu izbjeglica koja je sklopljena 28. srpnja 1951. u Ženevi na Konferenciji opunomoćenika Ujedinjenih naroda o statusu izbjeglica i osoba bez državljanstva (u daljnjem tekstu: Ženevska konvencija)

Europska konvencija za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: EKLJP): članak 1., članak 3. i članak 8. stavak 1.

Propisi i sudska praksa Europske unije

Povelja: članci 1., 4. i 7. te članak 19. stavak 2.

Direktiva 2011/95: uvodna izjava 15., članak 2. točka (h) i članak 3.

Direktiva 2008/115: uvodna izjava 12., članak 6. stavak 4. te članci 8. i 14.

Sud koji je uputio zahtjev navodi sudske prakse Suda u vezi sa sljedećim: pojam „prevladavajući humanitarni razlozi” – presuda od 18. prosinca 2014., M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452, t. 39. i 40.); rok za udaljavanje državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom – presuda Suda od 20. listopada 2022., Centre public d’action sociale de Liège (Ukidanje ili suspenzija odluke o vraćanju) (C-825/21, EU:C:2022:810, t. 50.); nedopuštenost postojanja privremenog statusa državljanina trećih zemalja – presuda od 3. lipnja 2021., Westerwaldkreis (C-546/19, EU:C:2021:432); nebriga tijela države članice koja dovodi do ponižavajućeg položaja dotične osobe nespojivog s ljudskim dostojanstvom – presuda od 19. ožujka 2019., Jawo (C-163/17, EU:C:2019:218, t. 92.).

Odredbe nacionalnog prava

ZUB: članak 1., članak 8. stavak 1., članak 9. stavci 1. i 8., članak 29., članak 40. stavci 1. i 3. te članci 76.a i 76.c

Zakon za čuždencite v Republika Balgaria (Zakon o strancima u Republici Bugarskoj, u daljnjem tekstu: ZčRB): članak 9.e, članak 9.h stavci 1. i 4., članak 10. stavak 2., članak 14. stavak 1. i članak 14. stavak 5. točka 1., članak 22. stavak 1., članci 27. i 28. te članak 44.b [stavak 1.] točka 16. Dopolnitelnih razporedbi (Dodatne odredbe) tog zakona

Pravilnik za priloženje na Zakona za čuždencite v Republika Balgaria (Provedbena pravila za ZčRB): članci 3. i 11.

Zakon za balgarskite lični dokumenti (Zakon o bugarskim osobnim ispravama): članak 14. stavak 1., članak 55. stavci 1. i 3. te članak 57.

Sažet prikaz činjenica i postupka

- 1 Tužitelj, tanzanijski državljanin, nezakonito je napustio svoju zemlju podrijetla te je 1996. ušao u Bugarsku. Od tada je tužitelj u nekoliko navrata pokušao urediti svoj status u Bugarskoj, tako što je uzastopno 1997., 2004., 2006., 2007., 2008., 2009. (dva zahtjeva za zaštitu), 2012., 2014., 2017. i 2021. podnio ukupno 11 zahtjeva za međunarodnu zaštitu. Njegovi su zahtjevi uglavnom odbijeni uz obrazloženje da ne postoje razlozi za priznavanje statusa izbjeglice ili humanitarnog statusa (supsidijarne zaštite).
- 2 Budući da tužitelj nema osobne isprave, ne može se ni zaposliti niti si može plaćati hranu i smještaj. Više je puta pravomoćno osuđen zbog nabave i posjedovanja opojnih sredstava. Tužitelj tvrdi da ga je policija uhitila nekoliko puta te da je tri godine proveo u zatvoru, a određeno vrijeme i u prihvatnoj ustanovi zatvorenog tipa za tražitelje azila Daržavne agencije za bežancite (Državna agencija za izbjeglice, Bugarska, u daljnjem tekstu: DAB). Tužitelju je izrečeno nekoliko prisilnih upravnih mjera u skladu sa ZčRB-om radi udaljavanja i vraćanja u zemlju podrijetla. Nijedna od tih mjera nije izvršena.
- 3 Postupak pred sudom koji je uputio zahtjev pokrenut je u vezi s 11. zahtjevom za međunarodnu zaštitu koji je tužitelj podnio 13. travnja 2021. Tužitelj je u tom zahtjevu istaknuo da u Bugarskoj ne postoji tanzanijsko veleposlanstvo, da za dobivanje tanzanijske putovnice mora otići u najbliže veleposlanstvo te zemlje koje se nalazi u Berlinu, da nema sredstava da otputuje tamo te da bi takvo dugo putovanje zbog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja bilo opasno po njegov život. Tužitelj je naveo da se ne može liječiti u svojoj zemlji podrijetla jer nema pristup zdravstvenoj zaštiti. Osim toga, istaknuo je da je polovicu svojeg svjesnog života proveo u Bugarskoj, da se integrirao u bugarsko društvo i da vlada bugarskim jezikom.

- 4 Odlukom od 29. travnja 2021. nadležno tijelo DAB-a smatralo je taj zahtjev nedopuštenim. Utvrdilo je da se u predmetnom slučaju ne mogu primijeniti odredbe ZUB-a i da Direkcija „Migracija” kam Ministerstvo na vatrešnite raboti (Uprava za migracije pri Ministarstvu unutarnjih poslova, Bugarska) ili Međunarodna organizacija za migracije treba vratiti tužitelja u njegovu zemlju podrijetla u skladu s postupkom iz ZčRB-a.
- 5 Ta je odluka poništena presudom Administrativen sada Sofia-grad (Upravni sud u Sofiji, Bugarska) od 25. studenoga 2021. Tom je presudom utvrđeno da se u odnosu na tužitelja primjenjuje načelo zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja ako se uzme u obzir njegova tvrdnja da bi duga putovanja zbog pogoršanja njegova zdravstvenog stanja neposredno ugrozila njegov život. Povreda tog načela razlog je za odobravanje humanitarnog statusa, što predstavlja i osnovu za dopuštenost zahtjeva za zaštitu.
- 6 U okviru upravnog postupka koji je proveden nakon toga tuženik, odnosno Zamestnik-predsedatela na DAB (zamjenik ravnatelja DAB-a, Bugarska), donio je 10. kolovoza 2022. odluku koja se pobijala pred sudom koji je uputio zahtjev i kojom je odbio tužitelju priznati status izbjeglice i odobriti mu humanitarni status jer nije dokazao postojanje osnovanog straha od proganjanja ili stvarne opasnosti od trpljenja ozbiljne nepravde. Smatrao je da osobni razlozi navedeni u vezi s tužiteljevom integracijom u bugarsko društvo ne predstavljaju temelj za odobravanje humanitarnog statusa i da je istaknuta integracija dovedena u pitanje zbog pravomoćnih osuđujućih presuda donesenih u odnosu na tužitelja.

Glavni argumenti stranaka glavnog postupka

- 7 Tužitelj ističe da se ZčRB ne može primijeniti na njega te da jedina mogućnost da se uredi njegov status proizlazi iz članka 9. stavka 8. ZUB-a, u skladu s kojim se „humanitarni status može odobriti i zbog drugih humanitarnih razloga”. U Bugarskoj živi gotovo 27 godina i ima pravo na poštovanje svojeg privatnog života, ljudskog dostojanstva i temeljnih prava utvrđenih Poveljom. Pravna praznina u kojoj se nalazi predstavlja nečovječno i ponižavajuće postupanje čime se povređuje članak 3. EKLJP-a.
- 8 Tuženik ističe da tužbu treba odbiti jer nisu utvrđene ni okolnosti koje opravdavaju priznavanje statusa izbjeglice u skladu s člankom 8. stavkom 1. ZUB-a, odnosno ne postoji „osnovani strah od proganjanja zbog rase, vjere, nacionalnosti, političkog mišljenja ili pripadnosti određenoj društvenoj skupini”, ni razlozi za odobravanje humanitarnog statusa (supsidijarne zaštite) u skladu s člankom 9. stavkom 1. ZUB-a, odnosno ne postoje naznake da je tužitelj izložen „stvarnoj opasnosti od trpljenja ozbiljne nepravde kao što je smrtna kazna ili smaknuće ili mučenje, nečovječno ili ponižavajuće postupanje ili kažnjavanje ili ozbiljna prijetnja životu ili integritetu civila zbog općeg nasilja u situacijama međunarodnog ili unutarnjeg oružanog sukoba”. Prema tuženikovu mišljenju, tužiteljev pravni položaj treba urediti u skladu sa ZčRB-om.

Sažet prikaz obrazloženja zahtjeva za prethodnu odluku

- 9 Sud koji je uputio zahtjev polazi od toga da iz činjenica postupka u odnosu na tužitelja zapravo ne proizlaze ni „osnovani strah od proganjanja” ni „stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde”. Prema mišljenju suda, razlog tomu jest to što se pitanje koje se odnosi na mjere koje trebaju poduzeti nadležna nacionalna tijela u odnosu na tužitelja ne postavlja u vezi s proganjanjem ili opasnošću od trpljenja ozbiljne nepravde u slučaju mogućeg vraćanja u zemlju podrijetla, nego u pogledu posebnog tužiteljeva položaja u Bugarskoj.
- 10 Kad je riječ o mogućnosti izdavanja dozvole boravka zbog humanitarnih razloga, sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da se nacionalnim pravom, osobito ZčRB-om, ne predviđa takva mogućnost za razliku od članka 6. stavka 4. Direktive 2008/115, u skladu s kojim „[d]ržava članica može u svako doba odlučiti izdati neovisnu boravišnu dozvolu ili drugo odobrenje kojim se omogućuje pravo na boravak zbog suosjećanja, humanitarnih ili drugih razloga državljaninu treće zemlje koji nezakonito boravi u njihovom području”. Međutim, sud koji je uputio zahtjev smatra da se pravnim poretkom Unije ne predviđa obveza država članica da državljaninu treće zemlje s nezakonitim boravkom dodijele pravo boravka samo zbog humanitarnih razloga. Naprotiv, one mogu same odlučiti o uvođenju te mogućnosti.
- 11 Nakon što je tužitelj tijekom duljeg razdoblja podnosio zahtjeve za međunarodnu zaštitu kako bi mu se odobrio azil ili humanitarni status (supsidijarna zaštita), u postupku pred sudom koji je uputio zahtjev traži da mu se odobri humanitarni status na temelju članka 9. stavka 8. ZUB-a zbog humanitarnih razloga koji su povezani s činjenicom da već dugo boravi u Bugarskoj, da ne posjeduje osobne isprave i da veći dio tog vremena nema sredstva za hranu i smještaj. Sud koji je uputio zahtjev smatra da je s obzirom na položaj u kojem se nalazi tužitelj jedina mogućnost da se uredi njegov status u skladu s bugarskim pravom primjena navedenog članka 9. stavka 8. ZUB-a na način da se tužitelju odobri humanitarni status (supsidijarna zaštita) zbog humanitarnih razloga.
- 12 Međutim, sud koji je uputio zahtjev nije siguran je li članak 9. stavak 8. ZUB-a u skladu s Direktivom 2011/95, a osobito s uvodnom izjavom 15. te člankom 2. točkom (h) i člankom 3. Direktive. U skladu s uvodnom izjavom 15. Direktive „[o]ni državljani trećih zemalja ili osobe bez državljanstva kojima je dopušten ostanak na državnom području država članica, ne zato što im je potrebna međunarodna zaštita nego zbog osobnih ili humanitarnih razloga na diskrecijskoj ocjeni, nisu obuhvaćeni ovom Direktivom”. Sud koji je uputio zahtjev smatra da iz definicije pojma „zahtjev za međunarodnu zaštitu” u članku 2. točki (h) te direktive proizlazi da se pravom Unije dopušta mogućnost da državljanin treće zemlje „traži izrijekom drugu vrstu zaštite koja je izvan djelokruga ove Direktive, a koja se može zasebno tražiti”.
- 13 Člankom 3. Direktive 2011/95 istodobno se predviđa da „[d]ržave članice mogu uvesti ili zadržati povoljnije standarde prema kojima se određuje koje osobe

ispunjavaju uvjete za dobivanje statusa izbjeglica ili za odobrenje supsidijarne zaštite, kao i ona prema kojima se utvrđuje sadržaj međunarodne zaštite, pod uvjetom da su ti standardi u skladu s ovom Direktivom”.

- 14 U tom se kontekstu sa stajališta suda koji je uputio zahtjev postavlja pitanje o tome dopuštaju li se navedenim odredbama Direktive 2011/95 nacionalni propisi kojima se predviđa mogućnost odobravanja međunarodne zaštite „zbog osobnih ili humanitarnih razloga” (uvodna izjava 15. navedene direktive), a ne zbog razloga koji su navedeni u toj direktivi ili, obrnuto, treba li takvo odobravanje zaštite iz članka 3. Direktive biti u skladu s tom direktivom.
- 15 Sud koji je uputio zahtjev ističe da prema sudskoj praksi Vrhoven administrativen sada (Vrhovni upravni sud, u daljnjem tekstu: VAS) pojam „drugi humanitarni razlozi” predviđen člankom 9. stavkom 8. ZUB-a obuhvaća slučajeve koji se razlikuju od slučajeva navedenih u stavku 1. te odredbe i u kojima za stranca u slučaju vraćanja u zemlju podrijetla postoji stvarna opasnost od trpljenja ozbiljne nepravde istog intenziteta u pogledu njegova integriteta.
- 16 U svojoj sudskoj praksi VAS polazi od toga da se člankom 9. stavkom 8. ZUB-a omogućuje posebna zaštita koja se primjenjuje samo u iznimnim slučajevima povezanim s položajem stranca u njegovoj zemlji podrijetla koji ne obuhvaćaju ekonomske, socijalne ili osobne razloge koji ovise isključivo o volji osobe koja traži zaštitu. VAS je u nizu odluka potvrdio odobravanje humanitarnog statusa u skladu s člankom 9. stavkom 8. u slučajevima u kojima je ta odredba primijenjena zbog posebnih razloga, kao što su očuvanje zaštite interesa maloljetne djece, održavanje obiteljskog jedinstva, zaštita od nasilja u obitelji, humanitarna kriza u zemlji podrijetla itd.
- 17 Kad je riječ o predugom trajanju nezakonitog boravka stranca u Bugarskoj u situaciji kao što je ona u glavnom postupku, ta okolnost prema nacionalnoj sudskoj praksi nije razlog za priznavanje statusa izbjeglice i humanitarnog statusa (supsidijarne zaštite).
- 18 Međutim, sa stajališta suda koji je uputio zahtjev postavlja se pitanje predstavlja li opisani dugotrajan boravak stranca bez osobnih isprava i sredstava za prehranu i smještaj samostalan razlog za odobravanje međunarodne zaštite zbog „prevladavajućih humanitarnih razloga” u smislu točke 39. presude Suda od 18. prosinca 2014., M’Bodj (C-542/13, EU:C:2014:2452). U navedenoj točki 39. Sud je naveo da „iz sudske prakse Europskog suda za ljudska prava proizlazi da [...] odluka o udaljavanju stranca oboljelog od teške fizičke ili mentalne bolesti u zemlju u kojoj su uvjeti za liječenje te bolesti nepovoljniji od onih koji su dostupni u navedenoj državi može u vrlo iznimnim slučajevima dovesti do postavljanja pitanja u smislu članka 3. EKLJP- a ako prevladavaju humanitarni razlozi protiv navedenog udaljavanja (vidjeti osobito presudu ESLJP- a N. protiv Ujedinjene Kraljevine od 27. svibnja 2008., t. 42.)”. Međutim, u točki 40. te presude Sud je utvrdio da činjenica da stranac u takvom slučaju ne može biti udaljen u zemlju u

kojoj ne postoje primjereni liječnički tretmani „ne podrazumijeva to da mu boravak u državi članici mora biti odobren na temelju supsidijarne zaštite [...]”.

- 19 Sud koji je uputio zahtjev smatra da pogoršanje tužiteljeva zdravstvenog stanja treba ispitati u vezi s načelom zabrane prisilnog udaljenja ili vraćanja utvrđenog člankom 33. Ženevske konvencije i člankom 19. stavkom 2. Povelje te da eventualna povreda tog načela otvara pitanja u pogledu primjene članka 3. EKLJP-a i članka 4. Povelje kojima se zabranjuje nečovječno i ponižavajuće postupanje.
- 20 Navodi točku 57. presude od 3. lipnja 2021., *Westerwaldkreis* (C-546/19, EU:C:2021:432), u kojoj je Sud utvrdio da „[bi bilo] protivno kako predmetu Direktive 2008/115 [...], tako i tekstu članka 6. te direktive, tolerirati postojanje privremenog statusa državljanina trećih zemalja koji se nalaze na državnom području države članice bez prava na boravak i dozvole boravka, [...], ali u odnosu na koje ne postoji nikakva valjana odluka o vraćanju”.
- 21 Osim toga, sud koji je uputio zahtjev navodi i točku 50. presude Suda od 20. listopada 2022., *Centre public d’action sociale de Liège* (Ukidanje ili suspenzija odluke o vraćanju) (C-825/21, EU:C:2022:810), u skladu s kojom se „obveza provedbe udaljavanja [državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom], koja je državama članicama propisana člankom 8. [Direktive 2008/115], u slučajevima predviđenima u članku 8. stavku 1. mora ispuniti što je prije moguće (vidjeti u tom smislu presudu od 6. prosinca 2011., *Achughbajian*, C- 329/11, EU:C:2011:807, t. 45.)”. Taj zahtjev nije ispunjen u odnosu na tužitelja koji boravi u Bugarskoj od ulaska na bugarsko državno područje 1996. do danas, iako mu je izrečeno nekoliko prisilnih upravnih mjera radi vraćanja u zemlju podrijetla.
- 22 Sud koji je uputio zahtjev navodi i presudu od 19. ožujka 2019., *Jawo* (C-163/17, EU:C:2019:218), u čijoj točki 92. Sud spominje slučaj u kojem bi „zbog nebrige tijela države članice osoba koja je u cijelosti ovisna o državnoj pomoći, neovisno o svojoj volji i osobnom izboru, našla u situaciji izuzetne materijalne oskudice koja bi joj onemogućila zadovoljavanje najosnovnijih potreba kao što su, posebice, one prehrane, higijene i smještaja te u kojoj bi njezino fizičko ili mentalno zdravlje bilo ugroženo ili bi se našla u ponižavajućem položaju nespojivim s ljudskim dostojanstvom (vidjeti ESLJP, 21. siječnja 2011., *M. S. S. protiv Belgije i Grčke*, CE:ECHR:2011:0121JUD003069609, t. 252. do 263.)”.
- 23 U tom se pogledu sa stajališta suda koji je uputio zahtjev postavlja pitanje predstavlja li dugotrajno nedjelovanje ili nebriga nacionalnih tijela povredu članaka 1., 4. i 7. Povelje te članaka 3. i 8. EKLJP-a kad je riječ o uređenju statusa državljanina treće zemlje na državnom području Bugarske u skladu s važećim nacionalnim pravom.
- 24 Sud koji je uputio zahtjev smatra da položaj u kojem se nalazi tužitelj predstavlja povredu njegovih temeljnih prava u skladu s člancima 1., 4. i 7. Povelje jer je

izložen nečovječnom i ponižavajućem postupanju te je povrijeđeno njegovo dostojanstvo i pravo na privatan život. Navedenim odredbama ne dopušta se da se u slučaju kao što je onaj u glavnom postupku državljaninu treće zemlje s nezakonitim boravkom, čije je udaljavanje stvarno odgođeno zbog ispitivanja njegove tužbe, onemogućiti zadovoljavanje najosnovnijih potreba, kao što su one prehrane, higijene i smještaja.

- 25 Sud koji je uputio zahtjev stoga smatra da članak 9. stavak 8. ZUB-a u ovom slučaju treba široko tumačiti na način da se prilikom njegove primjene ne uzimaju u obzir razlozi za odobravanje supsidijarne zaštite predviđeni Direktivom 2011/95, nego poštuju temeljna prava utvrđena Poveljom.
- 26 Sud koji je uputio zahtjev navodi da u nacionalnom pravu ne postoji odredba kojom se predviđa pravo državljanina treće zemlje s nezakonitim boravkom da dobije pisanu potvrdu o svojem položaju u skladu s člankom 14. stavkom 2. u vezi s uvodnom izjavom 12. Direktive 2008/115. U slučaju koji se ispituje u glavnom postupku država „tolerira” tužiteljev neuređeni status tako što mu je dopustila dugotrajan nezakonit boravak na svojem državnom području bez izdavanja pisane potvrde o njegovu položaju u skladu s navedenim odredbama te direktive.

RADNI DOKUMENT